

Közigazgatási funkciók és működés 2020

Dr. habil. Vértesy László

Normatan

Dogmatikai szerkezet

hypothesis	tényállás	<ul style="list-style-type: none"> • feltételezett eset → <u>lehetséges (P)</u> magatartás • tágabb – szűkebb; a tények általánosításának különböző fokai<ul style="list-style-type: none"> ○ alanyi kör ○ főszabály – kivétel – privilegium ○ általános <i>lex generalis</i> – különös <i>lex specialis</i> (<i>lex specialis derogat legi generali</i>) ○ egyszerű – összetett (konjunktív – diszjunktív) ○ + i) jogképzelem – <i>fictio</i> (természti erő = <i>dolog</i>) ii) vélelem – <i>præsumptio juris / et de jure</i> (eljárási, tény v. joghatásbeli vélelem; ereje: megdönthető v. nem)
dispositio	rendelkezés	<ul style="list-style-type: none"> • szabályosság – mit <u>kell (O) vagy tilos (F) vagy szabad (P) megtenni</u> • elvárt magatartás • gyakran a hypothesis magába olvasztja, implicit tartalmazza • kogens (kötelező, parancsoló vagy tiltó) vagy diszpozitív (megengedő) • főleg kötelmi jog: <i>dare, facere, non facere, præstare</i>
sanctio	joghatás	<ul style="list-style-type: none"> • gyűjtőfogalom: jogkövetkezmény, szentesítés, büntetés, megerősítés, kikötés, meghatározás, • pozitív jogkövetkezmény i) előíró (parancsoló) ii) megengedő (engedélyező) • negatív jogkövetkezmény (<u>szűk értelemben</u>)<ul style="list-style-type: none"> ○ jellege: i) hátrány ii) parancsoló iii) kötelezés nélküli (megszűnik valami) ○ nemei i) hatása: represszív v. reparatív; $\forall 2$ preventív is ii) vagyoni – nem vagyoni iii) a felelősség alapja objektív – szubjektív • lex imperfecta – következmény nélküli

Absztrakt tartalom

kategorikus	nem magatartás	egyszerű, összetett	feltétlen	
hipotetikus – kondicionális	magatartás	egyszerű	feltételes	
		összetett		
		feltételeket egybefűző		

csak általánosan van értelme (mindenki jogképes) **vagy egy** (a főváros Budapest)

- **önmagában megáll**
- **alanya mindenki**
- **abszolút**
- **rendelkezést fejez ki**

(n+1) dispositio

*(nincs hypothesis, sanctio)

kondicionális: ha...akkor...; aki...
(ettől hipotetikus, nem attól hogy van benne hypothesis)

- **okozati jelleg**
- **alanya bárki** lehet, de nem mindenki

1 hypothesis $\supset$ (n+1) sanctio
1 dispositio $\supset$ (n+1) sanctio

- **konjunktív:** ha...és... akkor &
- **diszjunktív:** ha...vagy... akkor $\vee, \nabla$
- **több** megoldás
  - a **tényállás változatok** közül, **melyik érvényes**, szabályos (apasági vélelmek)
  - **választási lehetőség** (hibás teljesítés)
- gyakran **megengedőek**
- **önmagában az alternatív, több sanctio** nem diszjunktív norma (mert a tényállás ugyanaz)

(n+2) hypothesis $\supset$ (n+1) sanctio
(n+2) dispositio $\supset$ (n+1) sanctio

* A három normaelem egyszerre sosem található meg, továbbá gyakran a hypothesis és a dispositio összeolvad.

Szankció

Lex	érvénytelenítés	büntetés	lényege, példa
lex plus quam perfecta	+	+	a szabályellenes cselekmény nemcsak semmis, de az elkövetőt még büntetéssel is sújtja a szabály - kettős házasság
lex perfecta	+	-	megtagadja a szabályellenes cselekmény érvényét - cselekvőképtelen személy ügylete
lex minus quam perfecta	-	+	szabály tiltja az ügyletet, joghátránnyal (büntetéssel) sújtja az ügyletet megkötő felet, de az ügyletet érvényesnek ismeri el. - engedély nélküli árusítás
lex imperfecta	-	-	a benne foglalt parancs megszegéséhez semminemű szankciót nem fűz. (De ez nem jelenti azt, hogy a szabály minden féle jogkövetkezmény nélkül maradna.) - naturalis obligatio (pl. kártyaadósság)

Szankció

Fogalma

Gyűjtőfogalom: szentesítés, megerősítés, kikötés, büntetés, **joghatás, jogkövetkezmény**

Joghatás eredménye: **pozitív** (favorabilis) – **semleges** – **negatív** (onerózus)

Szabályozás

- **jogszabály szerkezeti elem** (Isd. Jogforrástan)
- **több jogszabály együttesen éri el célját,**
- **több jogágból alakult ki:** polgári jogi – kártérítés, munkajog, pénzügyi jog, büntető jog, közigazgatási jog (büntetőjog-közigazgatás határán –szabálysértés)
- **közigazgatás ellenességet szankcionál – de nemcsak közigazgatási szervek alkalmazzák,** hanem más állami szervek, **bíróságok is**
- **cél:** a közigazgatási jog érvényesítése, a megfelelő magatartás kikényszerítése
- **jogkövetkezmény, joghatás:** érvénytelenség, tilalom (építési tilalom), kötelezés (bontási kötelezés), kártérítés (akkor büntető, ha pl. kétszeresét kellene megtéríteni), büntető jellegű: bírság, szabálysértés
- **nem kíséri feltétlenül a társadalom részéről etikai rosszallás!**

Funkciói

- **prevenció** (megelőzés) i) generális (általános, társadalmi) ii) speciális (különös, egyedi)
- **represszív** (megtorló) v. **nem represszív** (jogszerű mg kikényszerítése; eltiltás; korrekció)
- **reparatív** (helyreállító) (pl. termőföld eredeti állapotának helyreállítása; ez ritkán elégséges)
- **jogérvényesítés**
- **kártérítés**

Fogalma

Közigazgatási szankció fogalmi elemei (szűk értelemben –joghátrány, büntetés)

- **jogsértés** (jogellenes magatartás):
  - **elvont, absztrakt:** anyagi vagy eljárás jogi
  - **realizált, konkrét:** egyedi döntésbe foglalt kötelezettség megsértése
- **hátrány okozás:**
  - **vagyoni** (bírság, eltiltás tevékenység gyakorlástól, elkobzás, megsemmisítés)
  - **személyi** (megrovás, figyelmeztetés) hátrány
  - **jogi** hátrány (jogvesztés) – amelynek egyszerre lehet vagyoni és személyi hatása
- **közhatalmi kényszer** (kikényszeríthetőség): állami közhatalom útján,
  - a jog érvényesülésének a kikényszerítése
  - de nemcsak szankció esetén alkalmaz kényszert a közig (pl. árvíz, földrengés)
  - nem minden hátrány (onerózus aktus) szankció (pl. kisajátítás)
- **közigazgatási szervek alkalmazzák** (mert közigazgatási szankció)
  - csak jogszabályban feljogosított, állami közhatalom megtestesítője
- **jogszabálynak megfelelő eljárásban és feltételek esetén**
  - jogszabályban felsorolt eszközök
  - megfelelő jogorvoslat
  - közigazgatási jogban szabályozott

Közigazgatási jogi szankció: jogszabályban arra feljogosított közigazgatási szerveknek megfelelő eljárásban alkalmazott hátrányt okozó **aktusa**, amely mindig a címzett **jogellenes magatartására** reagál és rendelkezik az állami közhatalommal való **kikényszerítés** lehetőségével.

Fajai

Szankció fajtái

anyagi jogi

eljárás jogi

vagyoni, bírságok

személyhez kapcsolódó

igazgatási korlátozások

végrehajtás

Ákr.

Art.

ágazati jogszabály

felügyeleti

megrovás

engedély visszavonás

működés felfüggesztés

elővezetetés

eljárási bírság

ágazati

figyelmeztetés

tagsági viszony felfüggesztése

eltiltás tevékenység gyakorlástól

rendeutasítás

többletköltség megfizetettése

köztestület tagjára kiszabható bírság

személyes szabadság elvonása

intézmény bezárása

jogok, kedvezmények elvesztése

kiutasítás

kikényszerítés

kártérítés kártalanítás

kötelezés

biztos kinevezése szervezethez

Kttv. kártérítés

Kttv. fegyelmi

vagyoni

személyi

jogi

Közigazgatási szabályszegések

2017. évi CXXV. törvény a közigazgatási szabályszegések szankcióiról

A törvény hatálya az **Ákr.** hatálya alá tartozó közigazgatási **hatósági eljárás során megállapított jogszabálysértések (közigazgatási szabályszegés)** esetén a közigazgatási hatósági ügyben érdemi döntéssel kiszabható jogkövetkezményekre (közigazgatási szankció) terjed ki.

A **közigazgatási szabályszegésért való felelősség** megállapítása esetén a közigazgatási hatóság közigazgatási szankciót alkalmaz.

Közigazgatási szabályszegés esetén a következő **közigazgatási szankciók** alkalmazhatók:

figyelmeztetés

közigazgatási óvadék

közigazgatási bírság

tevékenység
végzésétől történő
eltiltás

elkobzás

Felelősség

Felelősség

Felelősség: folyamatos helytállás egy magatartásért vagy helyzetért

nem szinonimák! felelősség ≠ felelősségre vonás ≠ felelősségre vonhatóság ≠ szankció

Felelősség dimenziói:

- erkölcsi (vallási, hivatási),
- gazdasági,
- politikai
- **össztársadalmi**, kollektív, relatív autonómia
- **jogi**: objektív (kivételesen abszolút) vagy szubjektív (párhuzamosan érvényesülhet)

objektív	szubjektív
eredmény	vétkesség
prevenció, reparáció	prevenció, represszió
polgári jog (19. század eleje)	büntetőjog (19. század közepe, vége)
<ul style="list-style-type: none"> • kontraktuális (szerződéses) • deliktuális (szerződésen kívüli, károkozás) • személyiségi jogok • vezető tisztségviselő stb.	<ul style="list-style-type: none"> • előkészület, kísérlet, • szándékosság (célzatos, előre megfontolt, egyenes, eshetőleges, erős felindulás) • gondatlanság (tudatos, hanyag)
kimentés: az általában elvárhatóság, vis maior (abszolút felelősség esetén nincs kimentés!)	kimentés: a vétlenség, büntethetőséget kizáró okok
főleg vagyoni szankció (kártérítés)	főleg személyi szankció (személyi szabadság)

Közigazgatási felelősség

Közigazgatási jogi felelősség: (nincs még megfelelően kidolgozva)

- **absztrakt jogi felelősség** – normában tételezett;
- a **normatívan** előírt viselkedés vállalása
- **folyamatos helytállás** a magatartásért v. helyzetért (előírt kötelességtudat)
  - **nemcsak a felelősségre vonásban létezik**
  - ennek **tagadása a felelősségellenesség** –ez alapozza meg a **felelősségre vonást**; amely általában (de nem mindig) **szankció** alkalmazását jelenti
  - mivel **az ember kötelességtudata által érvényesül a felelősség** ezért lesz társadalmi (megjelenik a társadalomellenesség, jogellenesség)
  - **egy cselekményért többszörösen is lehet felelősségre vonni**, mert mások a jogviszony alanyai (környezetkárosítás: 1) szabálysértés v. bűncselekmény 2) bírság 3) kártérítés)
- a norma: **imperativus** – aki **nem úgy viselkedik** annak magatartása **jogellenes** (feltételezzük a cselekvés tudatosságát)
- **vegyes** = objektív (legtöbb esetben) + szubjektív (szabálysértés), például Kttv., közszolgálati tisztviselő kártérítési felelősségénél keveredik; + **abszolút**: erősebb mint az objektív, nincs kimentési ok (atomkár, bányakár)
- **közigazgatási felelősség dimenziói** (2 alakzat: közig ill. ügyfél; saját mg-kért, ill. egymás között; ez alapján 14 típus)

Közigazgatási felelősség

Kttv. (Kit.)	fegyelmi felelősség	<ul style="list-style-type: none"> ha közszolgálati jogviszonyból eredő kötelezettségét vétkesen megszegi
	kártérítési felelősség	<ul style="list-style-type: none"> közszolgálati tisztviselő → munkáltató munkáltató → közszolgálati tisztviselő közszolgálati tisztviselő → 3. személy
	<i>vezetői eredményfelelősség</i>	<ul style="list-style-type: none"> a rábízott szerv vagy szervezeti egység eredményes működésének biztosítása
	<i>etikai felelősség</i>	<ul style="list-style-type: none"> ha a megszegi az etikai szabályokat Kttv. + Hivatásetikai Kódex
Ptk.	polgári jogi, kártérítési felelősség	<ul style="list-style-type: none"> felelősség szerződésszegéssel okozott károkért – kontraktuális (szerződéses) felelősség közigazgatási jogkörben okozott kárért – deliktuális (jogellenes, szerződésen kívüli) kártalanítás
Btk.	büntetőjogi felelősség	<ul style="list-style-type: none"> közigazgatásban dolgozó követheti el vagy súlyosabban minősül közigazgatással vagy közigazgatásban dolgozóval szemben követhetik el vagy súlyosabban minősül
Szabstv.	szabálysértési felelősség	<ul style="list-style-type: none"> dekriminalizáció következtében a közigazgatási jogba, megfeleltethető a büntető anyagi/alaki jognak

Tevékenységek

Irányítás, vezetés, igazgatás

irányítás > ellenőrzés > felügyelet

Irányítás, vezetés, igazgatás

irányítás

szervek közötti
viszonyrendszer – uralmi viszony

általános, irányítói szándék

közvetlenül a vezetésre és azon keresztül a szervezetre
„vezetés igazgatása”

teljes körű – a szerv tényleges
tevékenységének megszabása
ellenőrzés és felügyelet is

típusai: a) teljes, b) megosztott, c)
részirányítás (felügyelet)
! az irányított szerv önállóságát elismeri

jogi eszközei: a) szabályozás
(jogszabály, KöSzE) b) konkrét utasítás c)
jogalkalmazás, döntés d) aktus-
felülvizsgálat e) ellenőrzés f) szerv
alapítás, átszervezés g) vezető kinevezése,
felmentése h) döntés megsemmisítés
(reformáció, kasszáció)

vezetés

szerven belüli
viszonyrendszer

szervezés-koordinálás

az **igazgatási szervezetre**
gyakorol hatást
„igazgatás igazgatása”

elkülönül az igazgatáson
belül (de annak nem
részjogosítványa)

jogi és részben nem jogi
eszközei egyaránt vannak

munkáltatói jog;
kiadmányozás;
szolgálati jogviszony

igazgatás

szerven belüli/kívüli
viszonyrendszer

konkrét kivitelezés

megvalósítás mikéntjének
(konkrét) szándéka

összekapcsolja a vezetést a
főtevékenységet végző
szervezettel

alanya: a) politikai szféra (pártok)
b) állami szervek c) társadalmi
szervek; **tárgya:** társadalom

biztosítja a **személyi, tárgyi**
feltételeket és a munka
összhangját

tartalma: (igazgatási ciklus) a)
célkitűzés b) információ gyűjtés –
feldolgozás c) tervezés d) döntés e)
végrehajtás f) koordináció g) ellenőrzés

Irányítás, vezetés, igazgatás

szerv	irányítás	vezetés	létrehozás
Kormány	∅ (testületi szerv)	miniszterelnök	Alaptörvény
Miniszterelnökség	Kormány (miniszterelnök)	miniszter	törvény
Minisztérium	i) Kormány (ún. statútum rendelet) ii) miniszter (szakpolitika)	i) miniszter ii) államtitkár	Alaptörvény törvény
önálló szabályozó szerv	∅ (nem áll a Kormány irányítása alatt)	hivatalvezető	sarkalatos törvény
autonóm államigazgatási szerv	∅ (nem áll a Kormány irányítása alatt)	hivatalvezető	törvény
Kormányzati főhivatal	Kormány (ágazati miniszter felügyelet)	hivatalvezető	törvény
Központi hivatal	miniszter	hivatalvezető	Korm.r.
Fővárosi, Megyei Kormányhivatal	Kormány a miniszterelnökséget vezető miniszter útján	kormány megbízott	törvény + Korm.r.
Járási hivatal	Fv-i, M-i Kormányhivatal	járási hivatalvezető	törvény + Korm.r.
Képviselő-testület Megyei közgyűlés	∅ (testületi szerv)	polgármester közgyűlés elnöke	Alaptörvény Mötv.
Polgármesteri hivatal	polgármester + képviselő-testület	jegyző	Mötv.

Aktusok rendszere

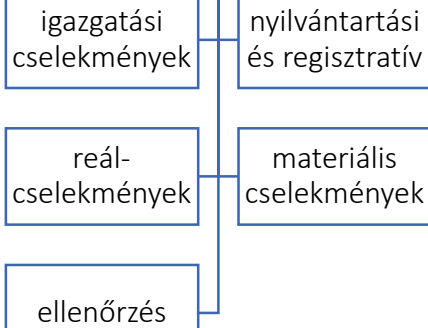

Aktusok rendszere

Közigazgatás aktusai

Tényleges cselekmények

Közigazgatás jogi aktusai

Normatív

Individuális

Közigazgatási jogi aktusok

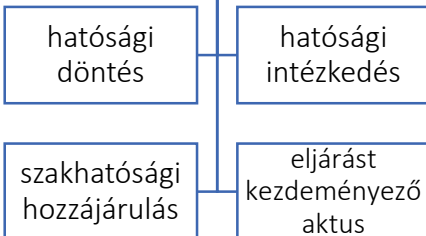
Jogi tények

Nem közigazgatási jog

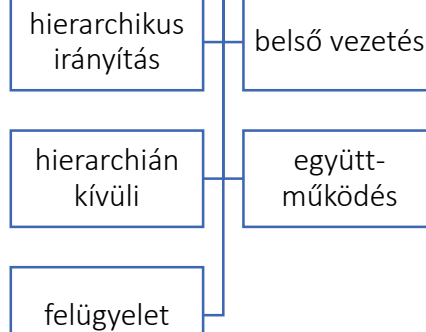
Egyoldalú

Kétoldalú (konszenzus)

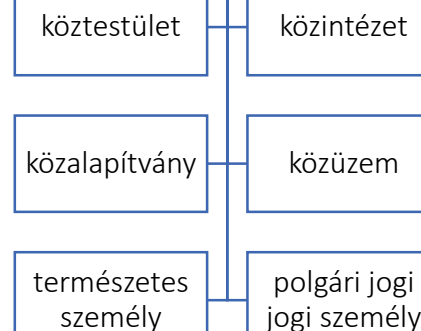
Hatósági jogalkalmazói

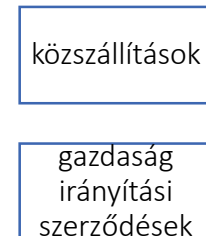
Működési

Közigazgatási feladatot ellátó egyéb szervek

közigazgatás szervezése

közmunka

állami támogatások

önkormányzati társulások

közigazgatási szerződés

**Köszönöm
a figyelmet!**